

eul_wid: hgw-am

Ἀριστοτέλης · Aristotle

Physics, Alternate Text

Φυσικὴ Ἀκρόασις

Period: Κλασική Classical
Dialect: Ἀττική Attic
Domain: Φιλοσοφία Philosophy
Format: Πραγματεία Treatise
Affiliation: Aristotelian

Η (textus alter) Ἄπαν τὸ κινούμενον ἀνάγκη ὑπό τινος κινεῖσθαι.

241b (24) εἰ μὲν οὖν ἐν αὐτῷ μὴ ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως, φανερόν ὅτι ὑφ' ἑτέρου κινεῖται (ἄλλο γὰρ ἔσται τὸ κινουόν)· εἰ δ' ἐν αὐτῷ, εἰλήφθω ἐφ' οὗ τὸ AB, ὃ κινεῖται μὴ τῷ τῶν τούτου τι κινεῖσθαι. πρῶτον μὲν οὖν τὸ ὑπολαμβάνειν τὸ AB ὑφ' αὐτοῦ κινεῖσθαι διὰ τὸ ὅλον τε κινεῖσθαι καὶ ὑπὸ μηθενὸς τῶν ἔξωθεν ὁμοίον ἐστίν ὥσπερ ἂν εἴ τις τοῦ ΔΕ κινουόντος τὸ ΕΖ καὶ αὐτοῦ κινουμένου ὑπολαμβάνει τὸ ΔΕΖ ὑφ' αὐτοῦ κινεῖσθαι, διὰ τὸ μὴ συνορᾶν πότερον ὑπὸ ποτέρου κινεῖται, πότερον τὸ ΔΕ ὑπὸ τοῦ ΕΖ ἢ τὸ ΕΖ ὑπὸ τοῦ ΔΕ. ἔτι τὸ ὑφ' αὐτοῦ κινούμενον οὐδέποτε παύσεται κινούμενον τῷ ἑτερόν τι στῆναι κινούμενον. ^[30]

242a ἀνάγκη τοίνυν, εἴ τι παύεται κινούμενον τῷ ἑτερόν τι στῆναι, αὐτὸ ὑφ' ἑτέρου κινεῖσθαι. τούτου δὲ φανεροῦ γενομένου ἀνάγκη πᾶν τὸ κινούμενον κινεῖσθαι ὑπό τινος. ἐπεὶ γὰρ εἴληπται τὸ AB κινούμενον, διαιρετὸν ἔσται· πᾶν γὰρ τὸ κινούμενον διαιρετὸν ἦν. διηρήσθω τοίνυν ἢ τὸ Γ. ἀνάγκη δὴ τοῦ ΓΒ ἡρεμοῦντος ἡρεμεῖν καὶ τὸ AB. εἰ γὰρ μή, εἰλήφθω κινούμενον. τοῦ τοίνυν ΓΒ ἡρεμοῦντος κινεῖτο ἂν τὸ ΓΑ. οὐκ ἄρα καθ' αὐτὸ κινεῖται τὸ AB. ἀλλ' ὑπέκειτο καθ' αὐτὸ κινεῖσθαι πρῶτον. δηλὸν τοίνυν ὅτι τοῦ ΓΒ ἡρεμοῦντος ἡρεμήσει καὶ τὸ ΒΑ, καὶ τότε παύσεται κινούμενον. ἀλλ' εἴ τι τῷ ἄλλο ἡρεμεῖν ἴσταται καὶ παύεται κινούμενον, τοῦθ' ὑφ' ἑτέρου κινεῖται. φανερόν δὴ ὅτι πᾶν τὸ κινούμενον ὑπό τινος κινεῖται· διαιρετόν τε γὰρ ἐστίν πᾶν τὸ κινούμενον, καὶ τοῦ μέρους ἡρεμοῦντος ἡρεμήσει καὶ τὸ ὅλον. ἐπεὶ δὲ τὸ κινούμενον ὑπό τινος κινεῖται, ἀνάγκη καὶ τὸ κινούμενον πᾶν ἐν τόπῳ κινεῖσθαι ὑπ' ἄλλου· καὶ τὸ κινουόν τοίνυν ὑφ' ἑτέρου, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ κινεῖται, καὶ πάλιν τοῦτο ὑφ' ἑτέρου. οὐ δὴ εἰς ἄπειρον πρόεισιν, ἀλλὰ στήσεται πού καὶ ἔσται τι ὃ πρῶτως αἷτιον ἔσται τοῦ κινεῖσθαι. εἰ γὰρ μή, ἀλλ' εἰς ἄπειρον πρόεισιν, ἔστω τὸ μὲν Α ὑπὸ τοῦ Β κινούμενον, τὸ δὲ Β ὑπὸ τοῦ Γ, τὸ δὲ Γ ὑπὸ τοῦ Δ· καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον εἰς ἄπειρον προβαίνετω. ἐπεὶ οὖν ἅμα τὸ κινουόν καὶ αὐτὸ κινεῖται, δηλὸν ὡς ἅμα κινήσεται τό τε Α καὶ τὸ Β· κινουμένου γὰρ τοῦ Β κινήσεται καὶ τὸ Α· καὶ τὸ Β δὴ κινουμένου τοῦ Γ καὶ τὸ Γ τοῦ Δ. ἔσται τοίνυν ἅμα ἢ τε τοῦ Α κίνησις <καὶ τοῦ Β> καὶ τοῦ Γ καὶ τῶν λοιπῶν ἐκάστου. καὶ λαβεῖν τοίνυν αὐτῶν ἐκάστην δυνησόμεθα. καὶ γὰρ εἰ ἕκαστον ὑφ' ἐκάστου κινεῖται, οὐθὲν ἦττον μία τῷ ἀριθμῷ ἢ ἐκάστου κίνησις, καὶ οὐκ ἄπειρος τοῖς ἐσχάτοις, ἐπειδὴ περ τὸ κινούμενον πᾶν ἔκ τινος εἰς τι κινεῖται. ἢ γὰρ ἀριθμῷ συμβαίνει τὴν αὐτὴν κίνησιν εἶναι ἢ γένει ἢ εἴδει. ἀριθμῷ μὲν οὖν λέγω τὴν αὐτὴν κίνησιν τὴν

ἐκ τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτὸ τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τῷ ἀριθμῷ, οἷον ἐκ τοῦδε τοῦ λευκοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ ἀριθμῷ, εἰς τόδε τὸ μέλαν κατὰ τόνδε τὸν χρόνον, ἕνα ὄντα τῷ ἀριθμῷ· εἰ γὰρ κατ' ἄλλον, οὐκέτι μία ἔσται τῷ ἀριθμῷ ἀλλὰ τῷ εἶδει. ^[30]

242b γένει δ' ἡ αὐτὴ κίνησις ἢ ἐν τῇ αὐτῇ κατηγορίᾳ τῆς οὐσίας ἢ τοῦ γένους, εἶδει δὲ ἢ ἐκ τοῦ αὐτοῦ τῷ εἶδει εἰς τὸ αὐτὸ τῷ εἶδει, οἷον ἢ ἐκ τοῦ λευκοῦ εἰς τὸ μέλαν ἢ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ εἰς τὸ κακόν. ταῦτα δ' εἴρηται καὶ ἐν τοῖς πρότερον. εἰλήφθω τοίνυν ἢ τοῦ Α κίνησις καὶ ἔστω ἐφ' οὗ τὸ Ε, καὶ ἢ τοῦ Β ἐφ' οὗ τὸ Ζ, καὶ ἢ τοῦ ΓΔ ἐφ' οὗ τὸ ΗΘ, καὶ ὁ χρόνος ἐν ᾧ κινεῖται τὸ Α ὁ Κ. ὠρισμένης δὲ τῆς κινήσεως τοῦ Α, ὠρισμένος ἔσται καὶ ὁ χρόνος καὶ οὐκ ἄπειρος ὁ Κ. ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐκινεῖτο τὸ Α καὶ τὸ Β καὶ τῶν λοιπῶν ἕκαστον. συμβαίνει τοίνυν τὴν κίνησιν τὴν ΕΖΗΘ ἄπειρον οὔσαν ἐν ὠρισμένῳ χρόνῳ κινεῖσθαι τῷ Κ· ἐν ᾧ γὰρ τὸ Α ἐκινεῖτο, καὶ τὰ τῷ Α ἐφεξῆς ἅπαντα ἐκινεῖτο ἄπειρα ὄντα. ὥστ' ἐν τῷ αὐτῷ κινεῖται. καὶ γὰρ ἥτοι ἴση ἢ κίνησις ἔσται τῇ τοῦ Α [τῇ τοῦ Β], ἢ μείζων. διαφέρει δὲ οὐθέν· πάντως γὰρ τὴν ἄπειρον κίνησιν ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ συμβαίνει κινεῖσθαι, τοῦτο δ' ἀδύνατον. οὕτω μὲν οὖν δόξειεν ἂν δείκνυσθαι τὸ ἐξ ἀρχῆς, οὐ μὴν δείκνυταί γε διὰ τὸ μὴτὲν ἄτοπον συμβαίνειν· ἐνδέχεται γὰρ ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ κίνησιν ἄπειρον εἶναι, μὴ τὴν αὐτὴν δὲ ἀλλ' ἑτέραν καὶ ἑτέραν πολλῶν κινουμένων καὶ ἀπείρων, ὅπερ συμβαίνει καὶ τοῖς νῦν. ἀλλ' εἰ τὸ κινούμενον πρῶτως [κατὰ τόπον καὶ] σωματικὴν κίνησιν ἀνάγκη ἄπτεσθαι ἢ συνεχὲς εἶναι τῷ κινοῦντι, καθάπερ ὁρῶμεν ἐπὶ πάντων τοῦτο συμβαίνειν (ἔσται γὰρ ἐξ ἀπάντων ἐν τῷ πᾶν ἢ συνεχές), τὸ δὲ ἐνδεχόμενον εἰλήφθω, καὶ ἔστω τὸ μὲν μέγεθος ἢ τὸ συνεχὲς ἐφ' οὗ τὸ ΑΒΓΔ, ἢ δὲ τούτου κίνησις ἢ ΕΖΗΘ. διαφέρει δ' οὐθέν ἢ πεπερασμένον ἢ ἄπειρον· ὁμοίως γὰρ ἐν πεπερασμένῳ τῷ Κ κινήσεται <ἄπειρον> ἢ ἄπειρον ἢ πεπερασμένον. τούτων δ' ἑκάτερον τῶν ἀδυνάτων. φανερόν οὖν ὅτι στησεται ποτε καὶ οὐκ εἰς ἄπειρον πρόεισιν τὸ αἰεὶ ὑφ' ἑτέρου, ἀλλ' ἔσται τι ὃ πρῶτον κινήσεται. μὴδὲν δὲ διαφερέτω τὸ ὑποτεθέντος τινὸς τοῦτο δείκνυσθαι· τοῦ γὰρ ἐνδεχομένου τεθέντος οὐδὲν ἄτοπον ἔδει συμβαίνειν. ^[30]

243a Τὸ δὲ πρῶτον κινεῖν, μὴ ὥς τὸ οὗ ἔνεκεν, ἀλλ' ὅθεν ἢ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, ἐστὶν ἅμα τῷ κινουμένῳ. ἅμα δὲ λέγω, διότι οὐθέν αὐτῶν μεταξύ ἐστίν· τοῦτο γὰρ κοινὸν ἐπὶ παντὸς κινουμένου καὶ κινουντός ἐστιν. ἐπεὶ δὲ τρεῖς εἰσὶν κινήσεις, ἢ τε κατὰ τόπον καὶ κατὰ τὸ ποιὸν καὶ κατὰ τὸ ποσόν, ἀνάγκη καὶ τὰ κινούμενα τρία· ἢ μὲν οὖν κατὰ τόπον φορά, ἢ δὲ κατὰ τὸ ποιὸν ἀλλοίωσις, ἢ δὲ κατὰ τὸ ποσὸν αὔξεσις καὶ φθίσις. πρῶτον μὲν οὖν ὑπὲρ τῆς φορᾶς εἵπωμεν· αὕτη γὰρ πρώτη τῶν κινήσεων ἐστίν. Ἄπαν δὲ τὸ φερόμενον ἥτοι αὐτὸ ὑφ' αὐτοῦ κινεῖται ἢ ὑφ' ἑτέρου. εἰ μὲν οὖν ὑφ' αὐτοῦ, φανερόν ὥς ἐν αὐτῷ τοῦ κινουντος ὑπάρχοντος ἅμα τὸ κινεῖν καὶ τὸ κινούμενον ἔσται, καὶ οὐθέν αὐτῶν μεταξύ· τὸ δ' ὑπ' ἄλλου κινούμενον τετραχῶς κινεῖται· αἱ γὰρ ὑφ' ἑτέρου κινήσεις τέτταρές εἰσιν, ὥσις ἔλξις ὄχσις δίνησις. καὶ γὰρ τὰς ἄλλας πάσας εἰς ταύτας ἀνάγεσθαι συμβαίνει. τῆς μὲν οὖν ὥσεως τὸ μὲν ἔπωσις τὸ δὲ ἄπωσις ἐστίν. ἔπωσις μὲν οὖν ἐστίν ὅταν τὸ κινεῖν τοῦ κινουμένου μὴ ἀπολείπηται, ἄπωσις δὲ ὅταν τὸ ἀπωθοῦν ἀπολείπηται. ἢ δὲ ὄχσις ἐν ταῖς τρισὶν ἔσται κινήσεις. τὸ μὲν γὰρ ὀχούμενον οὐ καθ' αὐτὸ κινεῖται ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός (τῷ γὰρ ἐν κινουμένῳ εἶναι ἢ ἐπὶ κινουμένου κινεῖται), τὸ δὲ ὀχοῦν κινεῖται ἢ ὠθούμενον ἢ ἐλκόμενον ἢ δινούμενον. ^[21]

243b (21) φανερόν οὖν ὅτι ἢ ὄχσις ἐν ταῖς τρισὶν ἔσται κινήσεις. ἢ δ' ἔλξις ὅταν ἥτοι πρὸς αὐτὸ ἢ πρὸς ἕτερον θάττων ἢ ἢ κίνησις ἢ τοῦ ἔλκοντος μὴ χωριζομένη τῆς τοῦ ἐλκομένου. καὶ γὰρ πρὸς αὐτὸ ἐστὶν ἢ ἔλξις καὶ πρὸς ἕτερον. καὶ αἱ λοιπαὶ δὲ [ἔλξεις] αὐταὶ τῷ εἶδει εἰς ταῦτα ἀναχθῆσονται, οἷον ἢ εἰσπνευσις καὶ ἢ ἔκπνευσις καὶ ἢ πτύσις καὶ ὅσαι τῶν σωματῶν ἢ ἐκκριτικαὶ ἢ ληπτικαὶ εἰσι, καὶ ἢ σπάθησις δὴ καὶ ἢ κέρκισις· τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν σύγκρισις τὸ δὲ διάκρισις. καὶ πᾶσα δὴ κίνησις ἢ κατὰ τόπον σύγκρισις καὶ διάκρισις ἐστίν. ἢ δὲ δίνησις σύγκριται ἐξ ἔλξεως καὶ ὥσεως. ^[16]

- 244a (16) τὸ μὲν γὰρ ὠθεῖ τὸ κινεῖν, τὸ δ' ἔλκει. φανερόν οὖν ὡς ἐπεὶ ἅμα τὸ ὠθοῦν καὶ τὸ ἔλκον τῷ ἐλκομένῳ καὶ ὠθουμένῳ ἐστίν, οὐθὲν μεταξὺ τοῦ κινουμένου καὶ τοῦ κινούντος ἐστίν. τοῦτο δὲ δῆλον καὶ ἐκ τῶν ὠρισμένων· ἢ μὲν γὰρ ὥσις ἢ ἀφ' ἑαυτοῦ ἢ ἀπ' ἄλλου πρὸς ἄλλο κίνησις, ἢ δ' ἔλξις ἀπ' ἄλλου πρὸς αὐτὸ ἢ πρὸς ἄλλο. ἔτι ἡ σύνωσις καὶ ἡ δίωσις. ἡ δὲ ῥίψις ὅταν θάπτων ἢ κίνησις γένηται τῆς κατὰ φύσιν τοῦ φερομένου σφοδροτέρας γενομένης τῆς ὥσεως, καὶ μέχρι τούτου συμβαίνει φέρεσθαι μέχρι ἂν οὗ σφοδροτέρα ἢ ἡ κίνησις τοῦ φερομένου· φανερόν δὲ ὅτι τὸ κινούμενον καὶ τὸ κινεῖν ἅμα, καὶ οὐθὲν αὐτῶν ἐστίν· ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ ἀλλοιουμένου καὶ τοῦ ἀλλοιούντος οὐδέν ἐστίν· ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ ἅπασι γὰρ συμβαίνει ἅμα εἶναι τὸ ἀλλοιοῦν ἔσχατον καὶ τὸ πρῶτον ἀλλοιούμενον. τὸ γὰρ ποῖον ἀλλοιοῦται τῷ αἰσθητὸν εἶναι, αἰσθητὰ δὲ ἐστίν· οἷς διαφέρουσιν τὰ σώματα ἀλλήλων, οἷον βαρύτης κουφότης, σκληρότης μαλακότης, ψόφος ἀψοφία, λευκότης μελανία, γλυκύτης πικρότης, ὑγρότης ξηρότης, πυκνότης μανότης, καὶ τὰ μεταξὺ τούτων, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὑπὸ τὰς αἰσθήσεις, ὧν ἐστὶ καὶ ἡ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης, καὶ ἡ λειότης καὶ ἡ τραχύτης. [20]
- 244b (16) ταῦτα γὰρ ἐστὶ πάθη τῆς ὑποκειμένης ποιότητος. τούτοις γὰρ διαφέρουσι τὰ αἰσθητὰ τῶν σωμάτων ἢ κατὰ τὸ τούτων τι μᾶλλον καὶ ἥττον [καὶ τῷ τούτων τι] πάσχειν. θερμαινόμενα γὰρ ἢ ψυχόμενα ἢ γλυκαινόμενα ἢ πικραινόμενα ἢ κατὰ τι ἄλλο τῶν προειρημένων ὁμοίως τὰ τε ἔμψυχα τῶν σωμάτων καὶ τὰ ἄψυχα καὶ τῶν ἐμψύχων ὅσα τῶν μερῶν ἄψυχα. καὶ αὐταὶ δὲ αἰ αἰσθήσεις ἀλλοιοῦνται. πάσχουσι γὰρ· ἢ γὰρ ἐνέργεια αὐτῶν κινήσις ἐστίν διὰ σώματος πασχούσης τι τῆς αἰσθήσεως. καθ' ὅσα μὲν οὖν ἀλλοιοῦνται τὰ ἄψυχα, καὶ τὰ ἔμψυχα κατὰ πάντα ταῦτα ἀλλοιοῦνται· καθ' ὅσα δὲ τὰ ἔμψυχα ἀλλοιοῦνται, κατὰ ταῦτα οὐκ ἀλλοιοῦνται τὰ ἄψυχα (κατὰ γὰρ τὰς αἰσθήσεις οὐκ ἀλλοιοῦνται)· καὶ λανθάνει ἀλλοιούμενα τὰ ἄψυχα. [18]
- 245a (17) οὐθὲν δὲ κωλύει καὶ τὰ ἔμψυχα λανθάνειν ἀλλοιούμενα, ὅταν μὴ κατὰ τὰς αἰσθήσεις συμβαίνει τὸ τῆς ἀλλοιώσεως αὐτοῖς. εἴπερ οὖν αἰσθητὰ μὲν τὰ πάθη, διὰ δὲ τούτων ἢ ἀλλοιώσεις, τούτοις γε φανερόν· ὅτι τὸ πάσχον καὶ τὸ πάθος ἅμα, καὶ τούτων οὐθὲν ἐστίν· ἀλλὰ μὴν γὰρ ὁ ἀῆρ συνεχής, τῷ δ' ἀέρι συνάπτει τὸ σῶμα· καὶ ἡ μὲν ἐπιφάνεια πρὸς τὸ φῶς, τὸ δὲ φῶς πρὸς τὴν ὄψιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἀκοή καὶ ἡ ὁσφρησις πρὸς τὸ κινεῖν αὐτὰς πρῶτον. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἅμα καὶ ἡ γεῦσις καὶ ὁ χυμός ἐστίν [ῥαυτῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων καὶ τῶν ἀναισθητῶν]. καὶ τὸ αὐξανόμενον δὲ καὶ τὸ αὔξον· πρόσθεσις γὰρ τις ἢ αὔξησις, ὥσθ' ἅμα τό τ' αὐξανόμενον καὶ τὸ αὔξον. καὶ ἡ φθίσις δὲ· τὸ γὰρ τῆς φθίσεως αἴτιον ἀφαίρεσις τις. φανερόν δὲ ὡς τοῦ κινούντος ἐσχάτου καὶ τοῦ κινουμένου πρώτου οὐθὲν ἐστίν· ἀλλὰ μὴν γὰρ ἐπὶ τῶν κινούντων καὶ τοῦ κινουμένου. [17]
- 245b (17) Ὅτι δὲ τὰ ἀλλοιούμενα ἀλλοιοῦνται πάντα ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν, καὶ μόνων τούτων ἐστίν· ἀλλοιώσεις ὅσα καθ' αὐτὰ πάσχει ὑπὸ τούτων, ἐκ τῶνδε θεωρήσωμεν. τῶν γὰρ ἄλλων μάλιστα [ἂν τις ὑπολάβοι ἔν τε] τοῖς σχήμασι καὶ ταῖς μορφαῖς καὶ ταῖς ἔξεσι καὶ ταῖς τούτων ἀποβολαῖς καὶ λήψεσιν [ἀλλοιώσιν ὑπάρχειν.] δοκεῖ [γὰρ] ὑπάρχειν τὸ τῆς ἀλλοιώσεως, οὐκ ἐστίν δὲ οὐδ' ἐν τούτοις, ἀλλὰ γίγνεται [τὸ σχῆμα] ἀλλοιουμένων τινῶν ταῦτα (πυκνουμένης γὰρ ἢ μανουμένης ἢ θερμαινόμενης ἢ ψυχομένης τῆς ὕλης), ἀλλοιώσεις δὲ οὐκ ἐστίν. ἐξ οὗ μὲν γὰρ ἡ μορφή τοῦ ἀνδριάντος, οὐ λέγομεν τὴν μορφήν, οὐδ' ἐξ οὗ τὸ σχῆμα τῆς πυραμίδος ἢ τῆς κλίνης, ἀλλὰ παρωνυμιάζοντες τὸ μὲν χαλκοῦν τὸ δὲ κήρινον τὸ δὲ ξύλινον· τὸ δ' ἀλλοιούμενον λέγομεν· τὸν γὰρ χαλκὸν ὑγρὸν εἶναι λέγομεν ἢ θερμὸν ἢ σκληρόν (καὶ οὐ μόνον οὕτως, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ θερμὸν χαλκόν), ὁμωνύμως λέγοντες τῷ πάθει τὴν ὕλην. [21]
- 246a (21) ἐπεὶ οὖν ἐξ οὗ μὲν ἡ μορφή καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὸ γεγονὸς ὁμωνύμως οὐ λέγεται τοῖς ἐξ ἐκείνου σχήμασιν, τὸ δ' ἀλλοιούμενον τοῖς πάθεσιν ὁμωνύμως λέγεται, φανερόν ὡς ἐν μόνοις τοῖς

αἰσθητοῖς ἢ ἀλλοιώσις. ἔτι καὶ ἄλλως ἄτοπον. τὸ γὰρ λέγειν τὸν ἄνθρωπον ἡλλοιωῖσθαι ἢ τὴν οἰκίαν λαβοῦσαν τέλος γελοῖον, εἰ τὴν τελείωσιν τῆς οἰκίας, τὸν θριγκὸν ἢ τὴν κεραμίδα, φήσομεν ἀλλοίωσιν εἶναι, <ἢ> θριγκουμένης τῆς οἰκίας ἢ κεραμιδουμένης ἡλλοιοῦσθαι τὴν οἰκίαν. δηλον δὲ ὅτι τὸ τῆς ἀλλοιώσεως οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς γιγνομένοις, οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς ἔξεσιν. αἱ γὰρ ἔξεις ἀρεταὶ καὶ κακίαι, ἀρετὴ δὲ πᾶσα καὶ κακία τῶν πρὸς τι, καθάπερ ἢ μὲν ὑγίεια θερμῶν καὶ ψυχρῶν συμμετρία τις, ἢ τῶν ἐντὸς ἢ πρὸς τὸ περιέχον. ^[22]

246b (21) ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κάλλος καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν πρὸς τι. διαθέσεις γὰρ τινες τοῦ βελτίστου πρὸς τὸ ἄριστον, λέγω δὲ τὸ βέλτιστον τὸ σῶζον καὶ διατιθὲν περὶ τὴν φύσιν. ἐπεὶ οὖν αἱ μὲν ἀρεταὶ καὶ αἱ κακίαι τῶν πρὸς τι, ταῦτα δὲ οὔτε γενέσεις εἰσὶν οὔτε γένεσις αὐτῶν οὐδ' ὅλως ἀλλοιώσις, φανερόν ὡς οὐκ ἔστιν ὅλως τὸ τῆς ἀλλοιώσεως περὶ τὰς ἔξεις. οὐδὲ δὲ περὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἀρετὰς καὶ κακίας. ἢ μὲν γὰρ ἀρετὴ τελειώσις τις (ἕκαστον γὰρ τότε μάλιστα τέλειόν ἐστιν, ὅταν τύχῃ τῆς οἰκείας ἀρετῆς, καὶ μάλιστα κατὰ φύσιν, καθάπερ ὁ κύκλος τότε μάλιστα κατὰ φύσιν ἐστίν, ὅταν μάλιστα κύκλος ᾖ), ἢ δὲ κακία φθορὰ τούτων καὶ ἔκστασις. ^[30]

247a (20) γίγνεται μὲν οὖν ἀλχοιουμένου τινὸς καὶ ἡ λῆψις τῆς ἀρετῆς καὶ ἡ τῆς κακίας ἀποβολή, ἀλλοιώσις μέντοι τούτων οὐδέτερον. ὅτι δ' ἡλλοιοῦται τι, δηλον. ἢ μὲν γὰρ ἀρετὴ ἦτοι ἀπάθειά τις ἢ παθητικὸν ὥδι, ἢ δὲ κακία παθητικὸν ἢ ἐναντία πάθησις τῇ ἀρετῇ. καὶ τὸ ὅλον τὴν ἠθικὴν ἀρετὴν ἐν ἡδοναῖς καὶ λύπαις εἶναι συμβέβηκεν· ἢ γὰρ κατ' ἐνέργειαν τὸ τῆς ἡδονῆς ἢ διὰ μνήμην ἢ ἀπὸ τῆς ἐλπίδος. εἰ μὲν οὖν κατ' ἐνέργειαν, αἴσθησις τὸ αἷτιον, εἰ δὲ διὰ μνήμην ἢ δι' ἐλπίδα, ἀπὸ ταύτης· ἢ γὰρ οἷα ἐπάθομεν μεμνημένοις τὸ τῆς ἡδονῆς ἢ οἷα πεισόμεθα ἐλπίζουσιν. ἀλλὰ μὴν οὐδ' <ἐν> τῷ διανοητικῷ μέρει τῆς ψυχῆς ἀλλοιώσις. τὸ γὰρ ἐπιστήμον μάλιστα τῶν πρὸς τι λέγεται. τοῦτο δὲ δηλον· κατ' οὐδεμίαν γὰρ δύναμιν κινηθεῖσιν ἐγγίγνεται τὸ τῆς ἐπιστήμης, ἀλλ' ὑπάρξαντός τινος· ἐκ γὰρ τῆς κατὰ μέρος ἐμπειρίας τὴν καθόλου λαμβάνομεν ἐπιστήμην. ^[20]

247b (20) οὐδὲ δὲ ἡ ἐνέργεια γένεσις, εἰ μὴ τις καὶ τὴν ἀνάβλεψιν καὶ τὴν ἀφὴν γενέσεις φησὶν τοιοῦτον γὰρ ἡ ἐνέργεια. ἢ δὲ ἐξ ἀρχῆς λῆψις τῆς ἐπιστήμης οὐκ ἔστι γένεσις οὐδ' ἀλλοιώσις τῷ γὰρ ἡρεμίζεσθαι καὶ καθίστασθαι τὴν ψυχὴν ἐπιστήμων γίγνεται καὶ φρόνιμος. καθάπερ οὖν οὐδ' ὅταν καθεύδων ἐγερθῇ τις ἢ μεθύων παύσῃται ἢ νοσῶν καταστῇ, γέγονεν ἐπιστήμων· καίτοι πρότερον οὐκ ἐδύνατο χρῆσθαι καὶ κατὰ τὴν ἐπιστήμην ἐνεργεῖν, εἴτα ἀπαλλαγείσης τῆς ταραχῆς καὶ εἰς ἡρεμίαν καὶ κατάστασιν ἐλθούσης τῆς διανοίας ὑπῆρξεν ἡ δύναμις ἢ πρὸς τὴν τῆς ἐπιστήμης χρείαν. τοιοῦτο δὲ τι γίγνεται καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ τῆς ἐπιστήμης ὑπαρχῇ· τῆς γὰρ ταραχῆς ἡρεμία τις καὶ κατάστασις. οὐδὲ δὲ τὰ παιδιά δύναται μαθεῖν οὐδὲ κρίνειν ταῖς αἰσθήσεσιν ὁμοίως τοῖς πρεσβυτέροις. ^[26]

248a (26) πολλὴ γὰρ ἡ ταραχὴ περὶ ταῦτα καὶ ἡ κίνησις. καθίσταται δὲ καὶ παύεται τῆς ταραχῆς τοτὲ μὲν ὑπὸ τῆς φύσεως τοτὲ δ' ὑπ' ἄλλων. ἐν ἀμφοτέροις δὲ τούτοις ἡλλοιοῦσθαι τι συμβαίνει, καθάπερ ὅταν ἐγερθῇ καὶ γένηται νήφων πρὸς τὴν ἐνέργειαν. ^[26]

248b (26) φανερόν οὖν ὅτι τὸ τῆς ἀλλοιώσεως ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καὶ ἐν τῷ αἰσθητικῷ μέρει τῆς ψυχῆς, ἐν ἄλλῳ δ' οὐθενὶ πλὴν κατὰ συμβεβηκός. ^[28]